

Onder-
steunings-
team

ZORG
SAMEN STEEDS BETER
VOOR DE
JEUGD

**Het organiseren van Wijkgericht werken
met het gewone leven als vertrekpunt**

Inhoud

Voorwoord	4
2. Wijkgericht werken nader verkend	7
3. Aan de slag met ‘Wijkgericht werken’	12
Stap 1 - Maak een wijk-analyse en stel prioriteiten	13
Stap 2 - Bepaal de startpositie	13
Stap 3 - Maak kernkeuzes	16
Stap 4 - Start met wijkgericht werken	16
Conclusie	20
Bronnenlijst	21

Voorwoord

Het basisprincipe van wijkgericht werken is voor mij dat inwoners zelf de regie voeren over hun leven. Het gaat om het versterken van het gewone leven van inwoners van jong tot oud. Ik zie dat de huidige manier van werken binnen de jeugdzorg, maar ook binnen het bredere sociale domein, vooral is gericht op problemen en complexiteit. En daarmee op het zoeken naar ingewikkelde oplossingen en de inzet van (vaak professionele specialistische) hulp. Vanuit het ambassadeurschap voor wijkgericht werken streef ik naar een fundamentele verandering in het denken hierover om het vervolgens anders te doen.

Wanneer beleidsmakers en professionals het gewone leven als vertrekpunt nemen in hun werk dan kunnen zij ook beter werken aan oplossingen die aansluiten bij het gewone leven van hun inwoners. Gemeenten kunnen regie voeren door de inzet van ondersteuning en zorg - waar

dat gewenst of noodzakelijk is - optimaal te faciliteren. Zo zijn er heel veel hulpbronnen in de wijk die kunnen worden ingezet; niet omdat ze zo speciaal zijn maar juist omdat het gewone voorzieningen zijn voor iedereen. Door het creëren van kansen, die de leefomgeving van de inwoners versterken, wordt vaart gezet achter de transformatie.

Wijkgericht werken gaat over de sociale basis: de omgeving waarin iemand verkeert en daarmee over deelname aan de samenleving. Het gaat bijvoorbeeld over thuis veilig opgroeien, naar een school in de buurt gaan, met vrienden optrekken en het ontwikkelen van ieders talenten. Dit geldt zeker ook voor jeugdigen en gezinnen waar de opvoeding niet automatisch goed verloopt.

Wijkgericht werken vraagt om domeinoverstijgend werken op wijkniveau. Niet alleen binnen het sociale domein

maar juist ook samen met de andere gemeentelijke domeinen. Goede voorbeelden zijn de gebiedsgerichte teams of wijkregisseurs in de buurt. Uiteindelijk vormt het lokale team samen mét de inwoners het hart van de wijk en de gemeente. Wijkgericht werken vraagt van professionals dat zij werken met een 'brede blik': doen wat nodig is, eigenaarschap nemen en creatief zijn. Hiervoor is het noodzakelijk dat ruimte en mandaat voor de professional is geborgd.

Gemeenten stellen steeds vaker de vraag hoe zij wijkgericht werken het best vorm kunnen geven in hun gemeente. Waar moet ik beginnen? Hoe werken bestuurders, ambtenaren en professionals in de wijk met een brede blik? Hoe betrek ik daarbij de inwoners en hoe geef ik wijkgericht werken een plek in de inkoop?

In deze publicatie worden opgedane inzichten gedeeld en praktische handvatten gegeven voor het organiseren van wijkgericht werken. Écht wijkgericht werken vraagt om een andere manier van denken, handelen en gedrag binnen de lokale context.

Mario Nossin
Ambassadeur Wijkgericht werken bij het OZI

2. Wijkgericht werken nader verkend

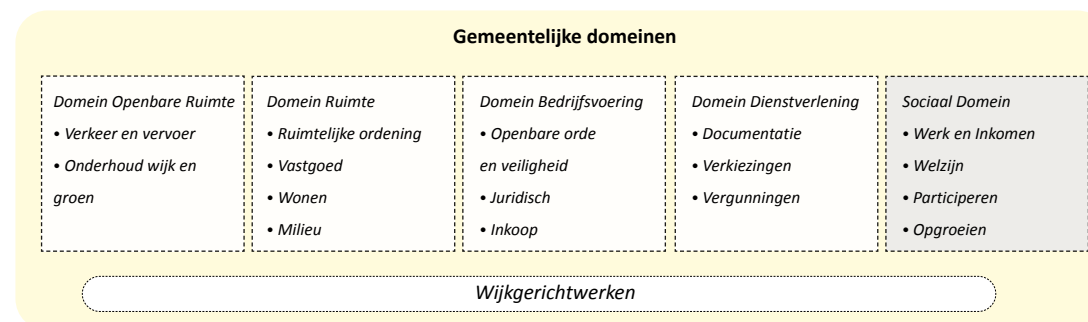
Wijkgericht werken vraagt om een specifieke manier van denken, handelen en gedrag in de lokale context. Om dit te kunnen organiseren is het eerst van belang om goed te begrijpen wat wijkgericht werken is. In dit hoofdstuk wordt het begrip wijkgericht werken dan ook nader verkend.

Wijkgericht werken is geen methode of plan van aanpak. Wel is het een manier van werken dat letterlijk is gericht op de wijk en de inwoners die in die wijk wonen. Het ultieme doel is om de inwoner centraal te zetten en vanuit zijn behoeften initiatieven te organiseren. Dit vraagt om een andere manier van werken door professionals in de wijk, ambtenaren en bestuurders.

De afgelopen jaren is het wijkgericht werken als gedachtegoed door gemeenten in verschillende gemeentelijke domeinen omarmd. Ook zijn er gemeenten die het wijkgericht werken hebben ingevoerd in de praktijk. Denk hierbij aan de oprichting van gebiedsgerichte teams of wijkregisseurs in de wijk, maar ook aan initiatieven, zoals 'Right to Challenge'¹ of de projecten voor 'de Gezonde Wijk'².

Wijkgericht werken in het sociaal domein
Vanuit de ambitie om de jeugdhulp te normaliseren en de problemen van jongeren en hun gezin op te lossen door de eigen leefomgeving te versterken, heeft het thema wijkgericht werken hernieuwde aandacht gekregen. Binnen de jeugdhulp staat de vraag centraal hoe jeugdigen zo veilig en goed mogelijk kunnen opgroeien in de wijk. Hiervoor moet het netwerk in de wijk sterker worden gemaakt zodat iedereen in nauwe samenwerking deze gezinnen goed kan ondersteunen in de wijk. Het wijkgericht werken wordt gezien als de sleutel bij het realiseren van deze doelstellingen. Verschillende gemeenten verkennen momenteel hoe ze het wijkgericht werken binnen het sociaal domein³ kunnen vormgeven. De inrichting van de vijf basisfuncties binnen de lokale teams is een eerste stap hierin⁴.

Hoewel de gemeenten kunnen leren van de vormgeving van wijkgericht werken in andere gemeentelijke domeinen, blijkt de vormgeving van wijkgericht werken in het sociaal domein een unieke uitdaging te zijn. Binnen het sociaal domein zijn

Figuur 1: Wijkgericht werken binnen verschillende gemeentelijke domeinen

namelijk veel verschillende netwerkpartners actief die allemaal een eigen rol hebben in de wijk en rondom een gezin. Gemeenten hebben dan ook veel vragen. De eerste vraag is: wat is wijkgericht werken nu eigenlijk precies?

Wijkgericht werken in het sociaal domein ontrafeld

Wijkgericht werken is een breed concept en is daarom niet makkelijk te vatten in één definitie. De kern is de wens om vanuit de behoefte van de inwoners de wijk in te richten. Dit is gezien de verscheidenheid aan behoeften van inwoners en het veelvoud van partijen in de wijk een uitdaging. In dit hoofdstuk ontrafelen we het wijkgericht werken en brengen we het terug tot zes hoofdthema's. Deze worden één voor één toegelicht.

Belangrijke vraag vooraf is: wie is eigenlijk aan zet om wijkgericht werken te initiëren? Gemeenten of één van de andere partijen actief in de wijk? Dat gemeenten de regie hierin nemen is vanuit hun huidige rol in het sociaal domein logisch. Gemeenten zijn immers verantwoordelijk voor het welzijn van hun inwoners en dat kinderen veilig en gezond kunnen opgroeien. Zo organiseren de gemeenten de hulp en ondersteuning vanuit de Wmo, de Jeugdwet en Participatiewet. In de uitvoering werken zij hiervoor samen met vele organisaties in de wijk. Denk hierbij aan scholen,

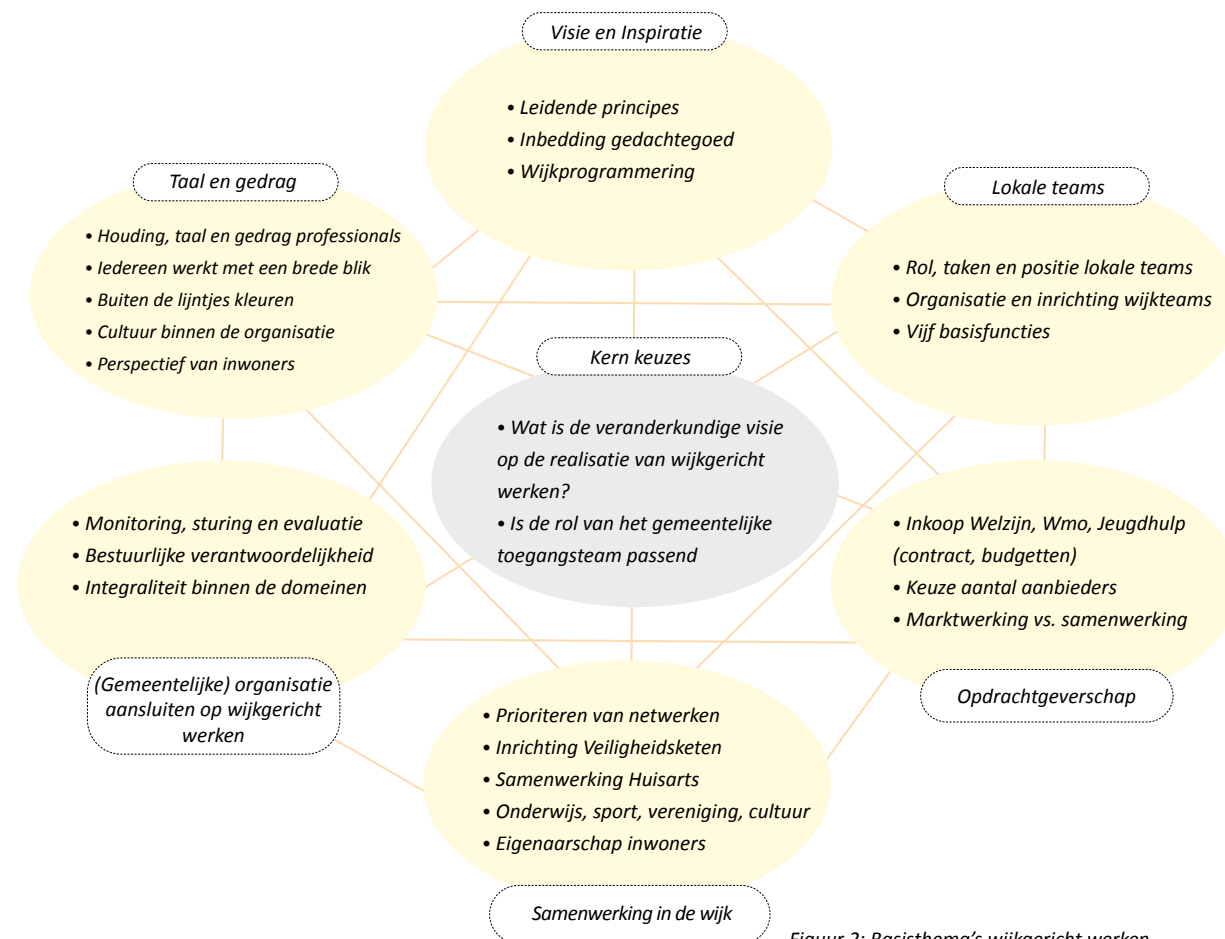
sportverenigingen, culturele instellingen, welzijnsinstellingen en zorginstellingen. Veel van deze partijen worden gedeeltelijk of volledig bekostigd door de gemeente. Gezien deze verantwoordelijkheid van een gemeente, lijkt het dus logisch dat de gemeente zich opstelt als initiatiefnemer van het wijkgericht werken.

Maar dan rijst de vraag: waar begin je als gemeente wanneer je aan de slag wilt met het thema wijkgericht werken? Immers, alles in de wijk hangt met elkaar samen. Wanneer wordt gekeken naar waar een gemeente invloed op heeft kunnen zes basisthema's worden onderscheiden (figuur 2). Door met deze thema's aan de slag te gaan kan een gemeente de beweging van wijkgericht werken in gang zetten.

1. Visie en inspiratie
2. Lokale teams
3. Opdrachtgeverschap
4. Samenwerking in de wijk
5. Gemeentelijke organisatie
6. Taal en gedrag

Visie en Inspiratie

Om met wijkgericht werken te kunnen starten is het van belang dat de gemeenten en de betrokken partijen in de wijk geïnspireerd zijn om met dit thema aan de slag te gaan. Het gedachtegoed moet

Figuur 2: Basisthema's wijkgericht werken

binnen de gemeente worden gedragen. Bestuurlijk leiderschap op dit thema is belangrijk om vooruitgang te boeken en het wijkgerichte werken levend te houden. Vervolgens moeten aanjagers binnen de gemeente met het wijkgericht werken praktisch aan de slag!

Gemeenten kunnen de visie en inspiratie op dit thema bij samenwerkingspartners in de wijk vergroten door inspiratiesessies te organiseren.

Tijdens deze sessies kunnen betrokkenen worden gevraagd hun visie op het vraagstuk te delen en samen te brainstormen over de vertaling naar de praktijk. Om goed te kunnen aansluiten op wat er leeft binnen de eigen omgeving kunnen gemeenten gebruik maken van deelonderzoeken waarbij specifieke wijken, vraagstukken of doelgroepen onder de loep worden genomen om te kijken wat er speelt en leeft binnen deze wijk of doelgroep.

Wijkteams

Het overgrote deel van de gemeenten in Nederland heeft een gemeentelijk toegangsteam dat actief is in de wijk en een belangrijke rol speelt bij wijkgericht werken. Denk hierbij aan wijkteams, het sociaal team of jeugd- en gezinsteams. Deze teams hebben een centrale functie in de wijk. Aan de voorkant staan ze dicht bij de inwoners en hebben ze goed zicht op de behoeften van de inwoners in de wijk. Aan de achterkant hebben ze met alle belangrijke partijen in de wijk een verbinding. Door de toegangsteams volgens de vijf basisfuncties⁴ (werk outreachend, signaleer vroeg, wees toegankelijk en benaderbaar, handel met een brede blik en leer en verbeter KPMG rapport) te laten werken kan het wijkgericht werken optimaal vorm krijgen.

Opdrachtgeverschap

In een wijk zijn vele partijen actief. Zij hebben eigen taken en verantwoordelijkheden. Met een groot deel van deze partijen hebben gemeenten een contractuele relatie. Denk hierbij aan welzijnsorganisaties zoals buurthuizen, aanbieders van specialistische hulp of schuldhulpverlening die actief zijn in de wijk. Ook via opdrachtgeverschap kan de beweging van wijkgericht werken in de wijk worden gestimuleerd. Zo kunnen gemeenten met deze partijen in gesprek gaan over de behoeften van hun inwoners en afspraken maken over hoe deze partijen het gewone leven van inwoners kunnen versterken. Deze afspraken leggen gemeenten vervolgens vast in contracten en sturen hierop via het contract- en leveranciersmanagement.

Samenwerking in de wijk

Naast de gecontracteerde partijen zijn er ook een groot aantal andere belangrijke partijen in de wijk. Denk hierbij in eerste instantie aan de inwoners zelf, maar ook aan scholen, sportverenigingen, culturele instellingen, huisartsen en de organisaties in de veiligheidsketen. Deze partijen zijn cruciaal voor het wijkgericht werken. Voor het organiseren van wijkgericht werken is het daarom ook van belang dat iedereen in de wijk elkaar kent en als een netwerk gezamenlijk aan de slag gaat met de opgaven in de wijk. Zo kunnen zij door samen te werken problemen van inwoners voorkomen (preventie) en de veiligheid in de wijk vergroten.

Gemeentelijke organisatie

Het goed organiseren van wijkgericht werken eindigt niet in de wijk. Ook de interne organisatie van de gemeente moet zo zijn ingericht dat ambtenaren wijkgericht kunnen werken. Idealiter worden behoeften en vragen uit de wijk niet door de traditionele gemeentelijke afdelingen opgepakt maar domeinoverstijgend. Dat houdt in dat de verschillende afdelingen binnen de gemeenten de vraagstukken van inwoners in de wijk samen bekijken en gezamenlijk oplossingen bedenken die aansluiten bij het gewone leven van de inwoners. Om met een multidisciplinaire bril naar vragen van inwoners te kunnen kijken is goede onderlinge samenwerking een noodzaak en objectieve data een pre.

Taal en gedrag

Ten slotte is taal en gedrag een belangrijk thema bij wijkgericht werken. Dit is als het ware de motorolie van wijkgericht werken.

Met Taal en gedrag wordt bedoeld de manier waarop medewerkers binnen organisaties en organisaties onderling met elkaar communiceren, waar ze elkaar vinden of begrijpen. Wijkgericht werken vraagt om het werken met een brede blik, verder kijken dan de gebaande paden en goed weten wat er mogelijk is in de wijk. Hiervoor is het nodig dat alle mensen in de wijk dezelfde taal spreken en elkaar begrijpen, van professional tot bestuurder en van beleidsmedewerker tot aan wijkteammedewerker.

Wanneer alle betrokkenen bij een vraagstuk elkaar vinden in gezamenlijke doelstellingen en een één taal spreken, wordt het makkelijker om de behoeften van de inwoners in de wijk om te zetten in concrete acties.

3. Aan de slag met ‘Wijkgericht werken’

Nu duidelijk is wat wordt verstaan onder wijkgericht werken in het sociaal domein, kan een gemeente aan de slag. Over de aanpak weten we vooraf één ding zeker: de gemeenten en partijen in de wijk werken samen vanuit de behoeften van de inwoners. We onderscheiden vier stappen in de aanpak:

1. Maak een wijk-analyse en stel prioriteiten
2. Bepaal de startpositie
3. Maak kernkeuzes
4. Start met wijkgericht werken

Stap 1 - Maak een wijk-analyse en stel prioriteiten

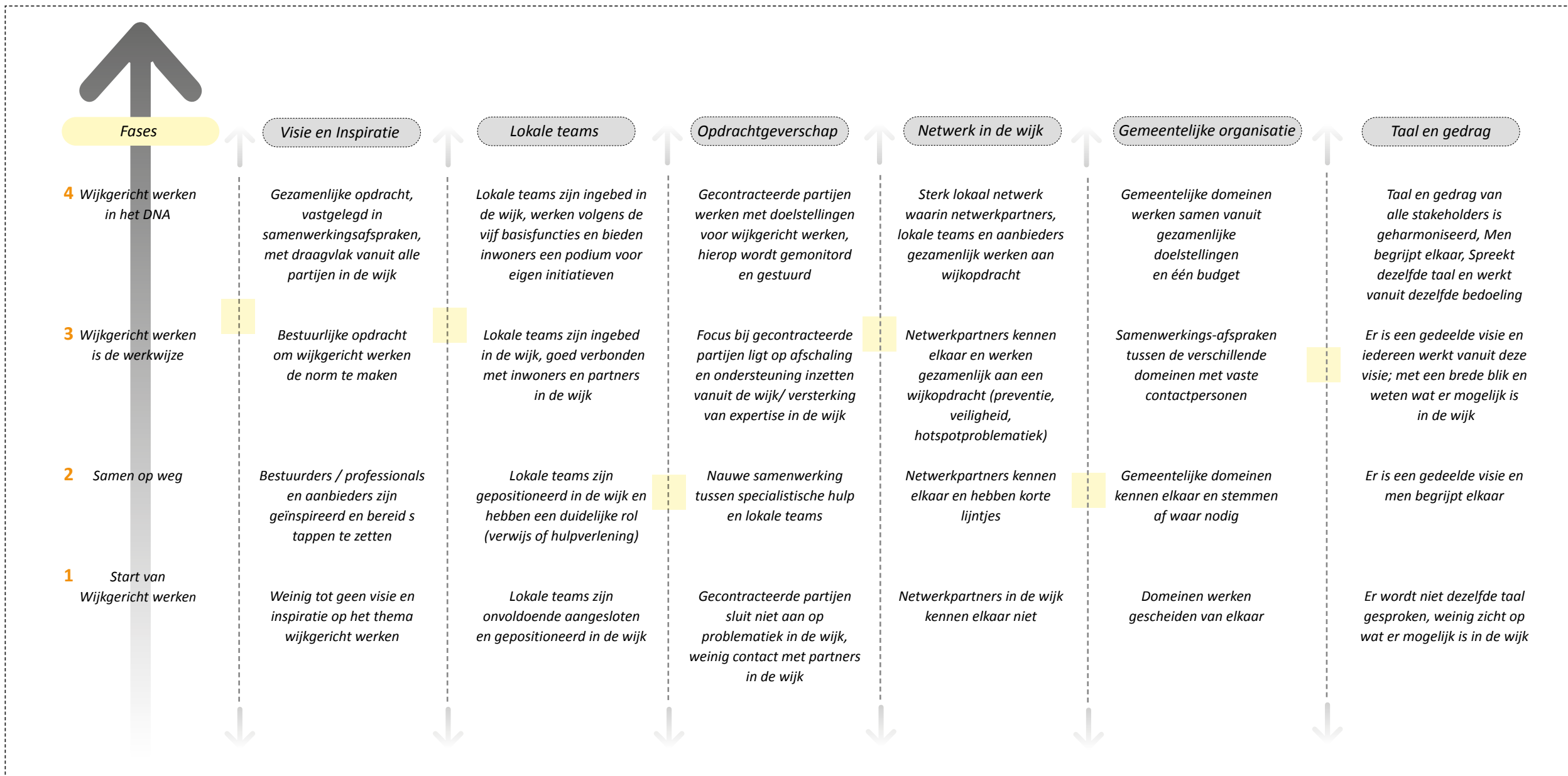
Het begint met het in kaart brengen van de behoeften van de inwoners. Wie wonen er in de wijk? Wat zijn de problemen in de wijk? Welke partijen zijn er werkzaam? De gemeente heeft hiervoor veel data en informatie voorhanden. Een eerste stap is om de juiste data en informatie te bundelen. Denk hierbij aan het combineren van openbare publieke data over de demografie en sociale- en economische omstandigheden met gemeentelijke data over de gezinnen, het zorggebruik en de aanbieders in de wijk. Vervolgens is het belangrijk om hierover in gesprek te gaan met de inwoners en de aanwezige partijen in die wijk. Herkennen zij deze cijfers en inzichten? En welke verbetermogelijkheden en oplossingen zien zij?

Zo ontstaat er draagvlak voor de uitkomst en een basis om samen aan de slag te gaan.

Stap 2 - Bepaal de startpositie

Nadat een gemeente een goede wijk-analyse heeft uitgevoerd is de volgende vraag: Waar begin ik? Dit verschilt per gemeente en is afhankelijk van de ervaring die een gemeente heeft met wijkgericht werken. Waar de ene gemeente al op alle zes thema's stappen heeft gezet, staat de andere gemeente nog aan de start. Een gemeente kan haar startpositie bepalen door vast te stellen in welke 'fase' van wijkgericht werken zij zich bevindt. Over het algemeen kunnen vier fases van in het wijkgericht werken worden onderscheiden (figuur 3). Hoe meer ervaring een gemeente heeft en hoe meer wijkgericht werken de standaard is, hoe volwassener deze is.

De huidige situatie kan in kaart worden gebracht door de 'schuifjes' in het model op de plek te zetten die overeenkomt met de huidige situatie in de gemeente. Zo wordt inzichtelijk in welke fase een gemeente zich bevindt. De fases worden toegelicht in het kader. Tevens wordt zo duidelijk welke thema's extra aandacht behoeven en waar een gemeente dus mee aan de slag moet!

= waar sta ik als gemeente?

Figuur 3: Mate van 'volwassenheid' in wijkgericht werken

Fase 1: Start van wijkgericht werken

In fase één staat een gemeente nog echt aan het begin van wijkgericht werken. De gemeente heeft geen visie op wijkgericht werken, de gemeentelijke afdelingen werken niet samen aan oplossingen in de wijk en ook voor de stakeholders geldt dat zij niet gewend zijn om als partner van de gemeente de behoeften van inwoners op te pakken en knelpunten op te lossen. De lokale teams zijn in deze fase geen onderdeel van de wijk en zijn dus onvoldoende op de hoogte van wat er speelt bij de inwoners. Dat wijkgericht werken nog in de kinderschoenen staat is ook kenmerkend voor de taal en het gedrag in de wijk: iedereen heeft eigen ideeën als het gaat om wijkgericht werken en werkt vanuit zijn eigen taakopvatting.

Fase 2: Samen op weg

In de tweede fase van wijkgericht werken zijn de eerste stappen gezet. Bestuurders en professionals zijn geïnspireerd en willen samen voor de inwoners aan de slag. Er is een visie geformuleerd en op basis daarvan is de rol van de lokale teams bepaald en zijn er afspraken gemaakt met contractpartijen. De partijen in de wijk kennen elkaar, net als de afdelingen binnen de gemeente, en werken samen rondom specifieke vraagstukken. Kortom, de basis is gelegd.

Fase 3: Wijkgericht werken is de werkwijze

In de derde fase krijgt het wijkgericht werken steeds meer vorm. Niet alleen is er een visie maar er ligt tevens een duidelijke bestuurlijke opdracht om wijkgericht werken de norm te maken. De lokale teams kennen de inwoners in de wijk en hebben een goede relatie met de partners in de wijk, zoals scholen, sportverenigingen, de wijkagent en winkeliers. Er zijn gezamenlijke samenwerkingsafspraken gemaakt.

Ook de gemeentelijke organisatie heeft zich ingericht rondom wijkgericht werken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een beleids-team met een gebiedsverantwoordelijkheid en een monitoringsysteem dat de ontwikkelingen in de wijk volgt. Professionals zijn ook anders gaan werken: zij durven te doen wat nodig is om de problemen van inwoners aan te pakken.

Fase 4: Wijkgericht werken in het DNA

Wijkgericht werken is in de laatste fase dé standaard in het sociaal domein. Het zit als het ware in het DNA van de bestuurders, wethouders, professionals, en alle andere belangrijke partijen in de wijk om op deze manier te werken. Allen hebben hetzelfde doel voor ogen. De lokale teams zijn goed ingebed in de wijk en werken outreachend en met een brede blik. Daarnaast geven zij inwoners een podium om eigen initiatieven op te zetten vanuit vraag en behoefte. Hiervoor is ook budget beschikbaar. In de wijk is er sprake van een goed geoliede samenwerking. Samen met inwoners werken de partners aan de opgaven in de wijk. De gemeentelijke organisatie is hieraan ondersteunend door haar expertise gebiedsgericht in te zetten.

Stap 3 - Maak kernkeuzes

Voordat je als gemeente echt kan starten is het belangrijk vooraf over een aantal zaken goed na te denken en een keuze te maken. De uitkomst is bepalend voor het vervolg. Eerste vraag is wat de **veranderkundige visie** van de gemeente is op de realisatie van wijkgericht werken. Kies je als gemeente voor een revolutionaire aanpak met een sturende rol voor de gemeente of voor een evolutionaire aanpak waarbij partners in de wijk het tempo van de verandering bepalen? Het antwoord op deze vraag is bepalend voor de te kiezen aanpak voor de implementatie van wijkgericht werken.

De tweede vraag die een gemeente zich moet stellen is of de **huidige rol van het gemeentelijke toegangsteam** passend is bij de ambitie van wijkgericht werken.

Op dit moment verschillen de taken van de toegangsteams sterk per gemeente. In de meeste gemeenten functioneren de wijkteams enkel als gemeentelijke toegang naar professionele hulp en ondersteuning en bieden een aantal daarnaast zelf ook lichte hulp en ondersteuning. Uiteindelijk is het streven dat het wijkteam het kloppend hart van de wijk vormt, dat nauw in contact staat met de inwoners, de contacten met alle partijen in de wijk onderhoudt en zelf of in samenwerking met (gespecialiseerde) partners ook lichte hulp en ondersteuning biedt. Wanneer gemeenten al zijn gestart met wijkgericht werken is het goed om bovenstaande vragen alsnog of opnieuw te stellen. Op basis van de antwoorden kan worden geconcludeerd of de huidige veranderkundige aanpak en inrichting van het wijkteam passend is bij de gekozen ambitie en aanpak of moet worden bijgesteld.

Stap 4 - Start met wijkgericht werken

Gemeenten kunnen per thema een doorontwikkeling maken naar het gewenste niveau van wijkgericht werken. De vraag hier is *hoe maak je de beweging van 1 naar 4?*. Om de beweging van wijkgericht werken verder op gang te brengen doet een gemeente er goed aan om te kiezen voor de thema's waar energie in zit. Sluit bijvoorbeeld aan bij initiatieven die reeds zijn opgezet door partijen uit de wijk, vernieuw een contract dat toch afloopt of laat wijkgericht werken het uitgangspunt zijn in de nieuwe beleidsnota. Voor elk thema zal een gemeente een passende aanpak moeten kiezen om het wijkgericht werken te stimuleren. Ter inspiratie worden hiernaast een aantal voorbeelden per thema gegeven.

Bij het thema **visie** en **inspiratie** is de kernvraag: hoe realiseer ik een gedeelde visie op wijkgericht werken en wordt iedereen geïnspireerd? De kern hierbij is dat het gedachtengoed van wijkgericht werken de norm wordt binnen de wijk. Dit kan op meerdere manieren. Zo is de visie op het wijkgericht werken binnen Waddinxveen vertaald naar een herkenbaar concept 'huis in de wijk' welke visueel is vormgegeven.

Waddinxveen – 'Visie huis in de wijk'

In Waddinxveen is op basis van een sterke visie en het concept 'huis in de wijk' herkenbaarheid gecreëerd onder alle partijen in de wijk en binnen de gemeente.

Bron: Sociaal domein 2019-2023
Waddinxveen samen redzaam

Aan de hand van dit concept wordt met alle partijen in de wijk gesproken over wat er moet worden bereikt, en wat eders zijn rol hierin is.

Een andere manier om mensen te inspireren is door het organiseren van inspiratiesessies. Dit kan zijn voor bestuurders of ambtenaren maar ook voor professionals en inwoners in de wijk. Een ook manier om partijen te inspireren is door het gezamenlijk opstellen van prioriteiten en doelstellingen in de wijk. De gemeente Nijmegen heeft dit gedaan door samen met partners deelonderzoeken uit te voeren naar knelpunten in de wijk.

Nijmegen – De gemeente Nijmegen heeft via verschillende deelonderzoeken op wijkniveau de problematiek per wijk onderzocht. Er werd een bottom-up aanpak gebruikt waarin de verschillende betrokkenen in de sociale basis meedachten en meewerkten. Dit droeg bij aan het versterken van het gedachtengoed onder de betrokken netwerkpartijen. Er is onder andere geïnvesteerd in dashboards om de problematiek per wijk inzichtelijk te maken om actief te kunnen sturen op verbetering
Bron: Notitie bouwstenen voor een sterke sociale basis – gemeente Nijmegen

[Klik hier](#)

Voor je **wijkteams** is het belangrijk dat zij op een juiste manier zijn gepositioneerd. Om de mogelijkheden van een team optimaal te benutten is het van belang dat zij de ruimte krijgen om volgens de vijf basisfuncties te werken. Dit betekent dat er voldoende tijd is om outreachend aanwezig te zijn in de wijk, met een brede blik naar een vraagstuk van een inwoner wordt gekeken en waar nodig zelf lichte ondersteuning wordt geleverd. Er zijn vele richtlijnen en handreikingen ontwikkeld om de werkwijze van professionals in de wijkteams te versterken. Denk hierbij aan de toolbox 'Samen met inwoners werken aan een betere toegang'⁵⁷. Ter inspiratie: in Gouda voegt een sociaal makelaar waarde toe aan het sociaal team door verbinding te leggen met inwoners en partners in de wijk. De rol van de wijkteams bepaalt voor een groot deel de opdracht aan de overige partijen in de wijk. Het is dus verstandig de positie van wijkteams te herijken en met elkaar te bepalen hoe deze vervolgens het best kan worden ingericht om te kunnen voldoen aan de behoeften in de wijk. De invoering van brede basisteams in de gemeente Utrecht en Nijmegen zijn voorbeelden waar een wijkteam is gepositioneerd volgens de vijf basisfuncties.

Gouda – De sociaal makelaar voegt waarde toe aan het sociaal team

In Gouda wordt een sociaal makelaar ingezet om verbinding tussen te leggen tussen de inwoners en inwonersinitiatieven en daarmee meer verbinding te creëren tussen verschillende gemeentelijke domeinen. De sociaal makelaar vult een gat op in de sociaal (wijk)teams zoals het outreachend en preventief werken, het ondersteunen van collectieve voorzieningen en het organiseren van informele netwerken.

Bron: Handreiking sociaal makelaar

[Klik hier](#)

Om de **partijen in de wijk** met elkaar te verbinden is het versterken van de ‘community gedachte’ een belangrijke factor. Veel gemeenten zijn hiermee aan de slag gegaan. Zo worden in de gemeente Oosterhout wijkmakelaars ingezet om de verbinding en het netwerk tussen partijen, inwoners en professionals te creëren. In de gemeente Uithoorn zijn verschillende wijknetwerken opgezet in zogenaamde hotspot buurten waar de problematiek het grootst is. De gemeente Drimmelen organiseert zorgcafés waar partijen in de wijk in gesprek gaan over de vraagstukken uit de wijk. Een goed voorbeeld is ook Rotterdam West, waar de zorgvrijstaat is ingericht en inwoners autonoom en vanuit eigen initiatief werken aan zorgzame buurten. Ten slotte draagt het oprichten van een netwerkplatform ook bij aan de verbinding van partijen in de wijk en het vinden van mogelijkheden in de wijk voor inwoners.

Utrecht – Buurtteams

De kern van het Utrechts model is om te sturen vanuit de bedoeling. De integrale buurtteams vormen hierin de spil van de basiszorg.

Het Buurtteam werkt samen met schuldhulpverleners, sociaal raadslieden en eventueel financieel vrijwilligers om inwoners te helpen met hun financiële problemen.

Ook werken politie, jongerenwerk, het Jeugd Preventie Team, de hulpverlening en andere partijen samen om meer gezag in de wijk te creëren.

Bron: De Utrechtse aanpak in het sociaal domein

[Klik hier](#)

In Gouda kunnen inwoners en partijen bijvoorbeeld terecht op het platform ‘GoudaBruist’ waar lokale initiatieven een podium is gegeven.

Gouda – Stichting GoudApot

ontvangt subsidie van de gemeente Gouda om budget ter beschikking te kunnen stellen aan de stad. Dit is in opdracht van burgemeester en Wethouders opgestart om de inwonersinitiatieven in de wijk te stimuleren.

[Klik hier](#)

Ook vanuit **opdrachtgeverschap** kan tijdens het opstellen van het contract en sturing de gecontracteerde partijen in de wijk belangrijke doelstellingen rondom wijkgericht werken worden meegenomen. Ga hierover als opdrachtgever ook in gesprek met de partijen in de wijk. De zeven goede gewoonten voor opdrachtgeverschap⁶ is een belangrijke leidraad hiervoor.

Ten slotte is het van belang dat de **gemeentelijke organisatie** zo wordt ingericht dat het wijkgericht werken in de wijk goed kan worden ondersteund. Dit betekent dat wijkgericht werken ook intern binnen gemeenten de manier van werken moet zijn. Idealiter vormen de wijken en de behoeften van inwoners het uitgangspunt voor de interne organisatiestructuur. Dit is een mooi streven en is voor veel gemeenten nog toekomstmuziek. Gelijktijdig moet de vraag worden gesteld of het ook nodig is om alle domeinen in elkaar te vervlechten.

Goed om dan ook pragmatisch te zijn. Zo kun je bijvoorbeeld ook de verschillende domeinen van de gemeenten verbinden in een multidisciplinair projectteam of vaste contactpersonen binnen een afdeling benoemen of de toegang tot potjes met geld makkelijker maken die samen met wijkgericht werken aan de slag gaan en budgetten beschikbaar te stellen. Een voorbeeld hierbij is Gouda, waar inwoners voor een eigen initiatief eenvoudig een aanvraag voor budget kunnen doen.

Rotterdam – De Zorgvrijstaat

In Rotterdam West is de zorgvrij staat opgericht. Een initiatief waarin wordt gewerkt aan zorgzame buurten, waar mensen eigenaarschap voelen en zeggenschap hebben over hun eigen zorg en welzijn.

[Klik hier](#)

4. Conclusie

Wijkgericht werken is voor en door inwoners. Door samen te werken, te doen wat nodig is en aan te sluiten bij het gewone leven van inwoners worden problemen in de wijk opgelost. Het omarmen van het gedachtegoed en het eigen maken van de werkwijze kost tijd. Het is een proces van verandering in de wijk waar vele stakeholders bij zijn betrokken. Door als gemeente de regie te nemen en systematisch per thema aan de slag te gaan komt wijkgericht werken van de grond. Door te starten met een analyse en prioriteiten te stellen per wijk, wordt helder wat de opgave in de komende jaren is en welke partijen de gemeente moet betrekken om dit te realiseren.

Wanneer vervolgens duidelijk is waar je als gemeente staat, goed is nagedacht over de rol van het eigen wijkteam en de veranderingaanpak is bepaald, kun je aan de slag. Vele gemeenten gingen hier al in voor. Maak dan ook gebruik van de vele goede voorbeelden die er zijn in het land.

Meer informatie of ervaringen? Kijk op onze [website](#)

5. Bronnenlijst

- 1
<https://vng.nl/artikelen/wat-is-het-right-to-challenge-en-waar-komt-het-vandaan>
- 2
<https://publicaties.zonmw.nl/projectencatalogus-gezonde-wijk/gezonde-wijk/>
- 3
Binnen het sociaal domein vallen de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet, de Participatiewet en per januari 2022 de Wet inburgering.
- 4
Gijzel, H. en Ogink, A. "Basisfuncties voor lokale teams in kaart: de route en componenten onder de loep",
<https://voordejeugd.nl/nieuws/basisfuncties-voor-lokale-teams-kaart/>
- 5
Toolbox – samen met inwoners werken aan een betere toegang – Movisie
<https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-10/Toolbox%20-%20Samen%20met%20inwoners%20werken%20aan%20een%20betere%20toegang.pdf>
- 6
Zeven 'vernieuwde' goede gewoonten voor de inkoop van jeugdhulp- Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd/ EHdK,
<https://indd.adobe.com/view/28fd4cde-2736-401a-9dce-889a378b9099>

Onder-
steunings-
team

ZORG
SAMEN STEEDS BETER
VOOR DE
JEUGD

Deze publicatie is een uitgave van het ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd en EHdK.

Het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd ondersteunt jeugdregio's (zowel gemeenten als aanbieders) en cliëntenorganisaties. Dit doet het team door, op verzoek van gemeenten en aanbieders, aan te sluiten bij bestaande overleggen en door deze gesprekken te initiëren. Het team werkt in opdracht van het ministerie van VWS, het ministerie van J&V, VNG en de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ).

EHDk is geen adviesbureau, maar een doe-bureau. EHdK doet projecten om samenwerking te realiseren of meer uit samenwerking tussen organisaties te halen. Daarnaast doet EHdK projecten om vernieuwing in de gezondheidszorg te realiseren. Zo dragen we actief bij aan een betere samenleving.